



RETTLEDNING TIL OBSERVATØR- OG VEILEDERSKJEMA

Hensikten med skjemaet er å gi dommerne og assistentdommere en fylldigere og bedre verbal tilbakemelding og veiledning som grunnlag for dommernes videreutvikling. Skjemaet vil også være nyttig for å kunne identifisere områder hvor det kan være behov for spesiell instruksjon og ekstra innsats også fra NFF sin side.

Når observatørene/veilederne vurderer dommernes prestasjoner må det som tidligere tas utgangspunkt i de forventninger man har til prestasjoner på det nivå kampen spilles. Grunnlaget for vurdering blir ulikt fra divisjon til divisjon og sammenligning av karakterer for de ulike divisjoner blir derfor irrelevant.

Den skriftlige tilbakemelding som gis, må selvsagt være i tråd med den evaluering som foretas sammen med dommerne umiddelbart etter kampen. Det er avgjørende for en god tilbakemelding at observatøren/veilederen gjør notater under kampen som kan tidfestes i skjemaet og på den måten også danne grunnlag for lettere å finne frem til situasjonene i det materiale som i ettertid vil være tilgjengelig for evaluering.

VURDERING AV DOMMER, ASSISTENTDOMMERE OG FJERDEDOMMER

Skjemaet medfører at det nå bare skal gis en generell karakter som dekker helhetsinntrykket av prestasjonene, men karakteren skal begrunnes og baseres på de kommentarene som gis til de enkelte punkter. Hvert enkelt punkt skal vurderes på grunnlag av hendelser i kampen som beskrives og kommenteres av veilederen.

Når det gjelder den generelle karakteren (totalvurderingen), så forventes det at dommerne i norsk toppfotball presterer på et nivå hvor karakteren bør ligge mellom 8,0 og 8,4 når oppgaven er løst med den kvalitet som det er rimelig å forlange. Det blir derfor opp til veilederne å variere sin bedømmelse av prestasjoner på standardnivået innenfor denne skalaen. Karakter og vanskelighetsgrad skal fastsettes individuelt for den enkelte i teamet.

Utover dette må forhold og hendelser i kampen, som enten betraktes som spesielt positive eller som skuffende i forhold til standardnivået, medføre at karakteren settes høyere eller lavere enn intervallet mellom 8,0 og 8,4. Veilederne må da benytte de hjelpemidler som er nevnt senere, og eventuelle egne hjelpemidler til å vurdere avviket fra "standardnivået".

Generelt kan det sies at en karakter under 8,0 skal benyttes i en kamp hvor det begås relativt alvorlige feil av dommeren, eller viser kampløse under det som forventes. I slike tilfeller skal veilederen klart angi årsaken, og også signalisere sine råd for forbedring. Slike kommentarer skal gis til det enkelte punkt, men også tas med i de generelle kommentarer under pkt. 7 og 8.

Det samme vil gjelde for assistentdommere og 4. dommere.

Hvis veilederen er av den oppfatning at noen av dommerne har truffet feilaktige avgjørelser (svart/hvit) kan ikke karakteren overstige 7,9 – selv om alle andre avgjørelser er korrekte.

Dette vil også gjelde assistentdommere der mål er feilaktig godkjent eller feilaktig annullert.

Ved to eller flere "sort/hvitt" feil – kan karakteren ikke overstige 7,4.

Der hvor dommer, etter veileders oppfatning, vurderer feil vedrørende regel 12 og røde kort, kan ikke karakteren settes høyere enn 7,9 om noen av de syv årsaker til rødt kort ikke praktiseres på en korrekt måte. Dette skal være klare hendelser og ved tvil skal dette komme dommer til gode..

Ved manglende opplagte gule kort anbefales det med 0,1 trekk for hvert kort. Dette vurderes innenfor teamets totale prestasjon.

Karakterer over 8,4 må være basert på en ekstra positiv innsats som f.eks. å treffe riktige avgjørelser i vanskelige og avgjørende situasjoner. Dette må også beskrives nærmere av veilederen. Karakter over 8,4 kan også forekomme i kamper med vanskelighetsgrad ”Normal”, men det skal klart beskrives hvorfor og med angivelse av enkelt hendelser eller særskilte forebyggende opptreden.

Nedenfor vil det bli gitt generelle retningslinjer for karaktersetningen og hvilke punkter veilederne bør bruke som hjelpemidler i vurderingen av karakteren. Hvis man benytter +/- notater ved hvert punkt som vurderes vil dette være et godt hjelpemiddel ved karakterfastsettelsen.

Det benyttes samme karakterer (tall intervall) for alle i dommerteamet. Fra 2014 vil en normal prestasjon også for 4. dommer vurderes til 8.3/8.4.

Karakterskala:

- 9.0 – 10.0 utmerket prestasjon
- 8.5 – 8.9 en meget prestasjon, en prestasjon som er over det normale
- 8.3 – 8.4 en god prestasjon, forventet prestasjon
- 8.2 en grei prestasjon med mindre forbedringspotensialet
- 8.0 – 8.1 akseptabelt med viktige forbedringspunkter
- 7.9 en klar feil eller 8.3/8.4
- 7.8 en klar feil ellers 8.0/8.2
- 7.5 – 7.7 under forventet/dårlig kontroll (store områder for utvikling)
- 7.0 -7.4 skuffende (under forventet)
- 6.0 – 6.9 Dårlig prestasjon (utilstrekkelig)
- 5.0 – 5.9 Veldig dårlig (helt uakseptabelt)

1. Beskrivelse av kampen og vurdering av vanskelighetsgrad

Veilederen bør angi de ytre omstendigheter rundt kampen som vær- og baneforhold, publikumsoppslutning, spesielle forhold omkring de deltagende lag som f.eks supporterantall og oppførsel, og andre ting som kan ha betydning for kampens utvikling. Tempo og antall hendelser utover normal karakter bør også nevnes.

Vanskelighetsgrad:

- **Normal:** Benyttes ved det som anses som vanlig for dette nivået. I denne kampen er det normalt med utfordringer for dette nivået og at teamet er forberedt på å løse dette.
- **Vanskelig:** En kamp som inneholder flere utfordrende situasjoner for dommerteamet. I denne kategorien legges det til grunn at det er flere avgjørende vurderinger enn normalt for nivået.
- **Meget vanskelig:** En kamp som setter dommerteamet på mange utfordringer fra kampens begynnelse. Teamet må løse situasjoner som anses langt over normalt for dette nivået.

NB! Om teamet ikke gjør jobben sin, endrer nødvendigvis ikke vanskelighetsgraden. Det skal fastsettes vanskelighetsgrad for hvert medlem i teamet – vurdert ut i fra situasjoner og forventet ansvarsområde.

Vi anbefaler at veilederne benytter punktene nedenfor med en +/- vurdering som hjelpemiddel til å fastsette den endelige karakteren:

2. Forståelse og bruk av spilleregler, kampkontroll etc.

- Generelt god forståelse for spilleregler og retningslinjer

- Korrekt og konsekvent skille for forseelser mot ball eller motspiller
- Rask inngripen for å beskytte spillere som utsettes for farlige situasjoner
- Korrekt og konsekvent inngripen ved dytting og holding
- God oppmerksom og bedømmelse på bruk av armer og albuer i luftdueller
- Korrekt opptreden overfor simulering, protester og uthaling av tid
- Korrekt vurdering og bedømmelse av hindret angreps- eller scoringsmulighet. Kortbruk!
- Korrekt og konsekvent vurdering av kontakt ball/hånd
- Korrekt skille mellom direkte og indirekte frispark
- Korrekt utmåling av avstand til mur ved frispark
- Korrekt overvåkning av igangsetting av spillet ved frispark, cornere etc
- Korrekt observasjon og kontroll ved spillerbytte og skadesituasjoner
- Korrekt angivelse og vurdering av tilleggstid
- Fornuftig bruk av fordelsregel som fører til at spillet utvikler seg på et fint/høyt nivå
- Fin evne til å holde kampen under kontroll gjennom sin opptreden og bedømmelse
- Treffer raske og klare avgjørelser som aksepteres av alle involverte
- Effektive, klare og forståelige signaler med kropp, hender og fløyte

3. Disiplinær kontroll

- Generelt god kontroll av disiplin og god evne til å bidra til en positiv kampavvikling
- Korrekt og forståelig bruk av kort gjennom en klar linje i kampen
- Fin bruk av tilsnakk for å berolige spillerne
- Korrekt bruk av gult kort ved angrepsmulighet
- Korrekt bruk av rødt kort ved scoringsmulighet
- Korrekt bruk av kort ved usportslige handlinger som protester, bort sparring av ball, gjentatte overtredelser etc.
- Rødt kort for voldsomme taklinger med fare for motspillers sikkerhet
- Korrekt prosedyre ved tildeling av kort
- Ingen toleranse overfor spillere som ”angriper” noen av dommerne
- Reaksjon overfor trenere/ledere som foretar ”grenseoverskridelser”

4. Fysisk form

Som grunnlag for å krysse av i de 5 rubrikkene kan følgende momenter vurderes:

- Beveger seg på en utmerket måte helt til kampens slutt
- God utholdenhet ved lengre løp
- Gode sprintegenskaper også i slutten av kampen
- Beveger seg til steder for forseelser for å hindre uønsket utvikling
- Gode baklengs løp gjennom hele kampen
- Alltid nær opp til spillet uten å komme i vegen for ballen eller spillere
- Fleksibelt diagonal system som gir godt grunnlag for å vurdere forseelsene, og som gjør at dommeren alltid har spillet og assistentdommer(ne) i fronten
- Beveger seg inn i straffefeltet i nødvendig grad
- Inntar fornuftige posisjoner ved død ball situasjoner
- Har evne til å lese spillet. - Viser god spilleforståelse og unngår unødvendig løping. - Befinner seg alltid i riktig ”arbeidsområde”

5. Samarbeide med assistentdommerne og fjerdedommer.

- Reagerer rask og korrekt på alle anvisninger fra assistentdommerne
- God øyekontakt med assistentdommerne, selv ved bruk av elektronikk
- Godt samarbeid i dommerteamet ved avgjørelser i assistentenes nærhet
- **Bistå med vurdering av offside i forhold til å forstyrre og plassering i forhold til motspillere**
- Ingen konflikter med assistentene ved hjørnespark/målspark og innkast.

- Bistår assistentene med diskrete signaler i nødvendig grad
- Rask inngripen hvis spillere eller trenere/ledere kritiserer assistentene

6. Personlighet

- Naturlig autoritet, og viser ro og balanse som gir tillit hos alle involverte.
- Treffer korrekte avgjørelser som aksepteres og respekteres av spillere og trenere/ledere
- Opptrer som kampens naturlige leder gjennom sin personlighet
- Konsekvent i sin opptreden og sine avgjørelser
- Leder kampen uten å la seg påvirke av spillere, trenere eller ledere og tar alltid objektive avgjørelser
- Viser trygghet, sikkerhet, og pålitelighet ved sine avgjørelser
- Resolutt inngripen også i vanskelige situasjoner og viser ingen tegn til usikkerhet
- Viser gode kamplederegenskaper uten å bringe seg selv i fokus

7. Generelle kommentarer

Under dette punktet oppsummeres prestasjonen basert på det grunnlag veilederen har gitt uttrykk for i de enkelte punkter.

Vi anbefaler å starte med de positive kommentarene. Det er viktig å uttrykke seg klart og konsist med henblikk på de råd veilederen ønsker å gi. Det er også viktig å ta med de konklusjoner man har gjort i samtalen med dommerne etter kampen.

8. Situasjoner som ble diskutert etter kampen

Her angis de signaler som er gitt og de konklusjoner man har gjort i samtalen med dommerne etter kampen. Det er viktig at det er full overensstemmelse med det som virkelig ble berørt i samtalen.

De avgjørende situasjonene fra kampen skal nevnes her og man må legge vekt på de utviklingsområder som er viktig for dommer. Det må ikke være 6 punkter.

9/10. Assistentdommerne

Det er selvsagt like nødvendig å gi korrekte og fullverdige tilbakemeldinger til assistentdommerne.

Assistentdommerne er en vesentlig del av dommerteamet og treffer ofte avgjørelser som er helt avgjørende i situasjoner nær opp til målene. Det er laget noen referansepunkter for hvordan veilederne på best mulig måte kan fylle ut de 5 rubrikkene også for assistentene.

- Korrekte offsideavgjørelser
- Offensive vurderinger til fordel for angripende lag ved marginale offside situasjoner
- God og korrekt forståelse av "vent og se"
- Korrekte avgjørelser ved hjørne- og målspark, samt innkast
- Griper inn med signaler for forseelser nærmere assistenten enn dommeren både innenfor og utenfor straffefeltet
- Griper inn ved forseelser bak dommerens rygg
- Gir god og korrekt anvisning ved forseelser innenfor/utenfor straffefeltet
- Går ikke utover de rammer som er skissert for assistentdommere
- Bistår med utmåling av 9,15 m avstand i sitt nære arbeidsområde
- Bistår som forventet ved målscoring dersom noen tvil skulle eksistere
- Samarbeider med fjerdedommer ved spillerbytte(r)
- Plasserer seg og beveger seg på høyde med nest siste forsvarsspiller
- Virker konsentrert om sin oppgave til enhver tid
- Deltar i avklaring av konflikter/masseansamlinger slik det er forventet
- Har god kontakt med dommeren, også med øynene selv om elektronikk benyttes
- Holder flagget i riktig posisjon ved løp/bevegelse
- Benytter flagget til klare og tydelige signaler for skille mellom offside og forseelser
- Løfter flagget med den hånden som skal brukes ved det påfølgende signalet i situasjonen

11. Fjerdedommer

Vurderingen av fjerdedommeren blir noe annerledes, men følgende forhold bør tas i betraktning:

- Fjerdedommeren bistår med/utfører de administrative oppgavene på en korrekt måte før, under og etter kampen.
- Spillerbytter foregår korrekt med nødvendig kontroll av berettigelse og utstyr
- Kontroll av teknisk område og samarbeide med trenere/ledere foregår på en fornuftig og korrekt måte
- Eventuelle konflikter i teknisk område løses på korrekt måte, eventuelt ved varsling og samarbeide med dommeren
- Kontroll med hvem som tillates å komme inn på banen utføres på korrekt måte både overfor leger/fysioterapeut, og spiller som skal inn igjen etter skade
- Notater om gule og røde kort, spillernes identitet etc. foregår korrekt som bistand til dommeren
- Angivelse av ekstra spilletid skjer til korrekt tid og på korrekt måte
- **Tilstrekkelig oppmerksomhet mot spille banen for å bistå resten av teamet på best mulig måte**

Tallvurdering:

9,0 – 10,0:

En nærmest feilfri kamp fra dommeren, en karakter som skal vise at alle utfordrende situasjoner er løst uten feil. Det må også ha vært svært mange vanskelige vurderinger som har satt noen i teamet på store prøver. Dette vil være en prestasjon som henger høyt og skal benyttes ved den (de) kampene hvor de aktive har vist kampkontroll og kampløst av førsteklasse

8,5 – 8,9:

I dette sjiktet vil de som har løst en vanskelig kamp på en meget god måte – over det som er normalt for divisjonen. For å gi denne karakter på denne skalaen må det ha vært flere utfordrende episoder som dommerne har løst på en meget god måte, veileder må peke på de viktige elementer som gjør at den aktive fortjener karakter i denne gruppen

8,3 – 8,4:

Dommere som gjennomfører en kamp på godt og forventet nivå, løser de situasjoner som oppstår på den måten som forventes. I denne kategorien kan dommeren ha løst oppgaven med mindre feilvurderinger, uten at dette har hatt innflytelse på viktige situasjoner eller kamputfallet. Dommer er klar for nye utfordringer

8,0 – 8,2:

Dommer gjennomfører en god kamp og har kampkontroll. Det er heller ikke påvist alvorlige feiltolkning av spillereglene. Det er likevel klare områder som kan utvikles.

7,5 – 7,9:

De aktive har vist en tilfredsstillende kampløst, men det er klare utviklingspunkter. Disse må påpekes av veileder. Aktive som har tatt avgjørende feilvurderinger i forhold til kampavgjørende situasjoner eller unnlatt å gi røde kort for noen av forseelsene nevnt i regel 12 – kan ikke plasseres i bedre kategori enn denne. Dette selv om andre hendelser er løst på en god måte.

7,0 – 7,4:

En skuffende prestasjon for dette nivået og klart under forventet. Om de aktive begår regelbrudd kan ikke karakteren overstige 7,4. Gode vurderinger av andre episoder endrer ikke på dette. Veileder må peke ut de viktigste utviklingspunktene.

6,0 – 6,9:

En dårlig prestasjon og utøver har vist manglende kapasitet som ikke er tilstrekkelig på dette nivået.

5.0 – 5.9:

En meget svak prestasjon som ikke er akseptabelt på dette nivået.